

Att studera som dyslektiker

en pedagogisk studie om hur studenter med dyslexi
upplever bemötande inom högre utbildning

Aksin Kartal & Jenny Dire Modén

Handledare
Tina Kindeberg

Abstract

Arbetets art:	Kandidatuppsats
Sidantal:	32
Titel:	Att studera som dyslektiker – en pedagogisk studie om hur studenter med dyslexi upplever bemötande inom högre utbildning
Författare:	Aksin Kartal och Jenny Dire Modén
Handledare:	Tina Kindeberg
Datum:	03.06.2019
Sammanfattning:	<p>Eftersom vi idag lever i ett kunskapssamhälle är det viktigt med utbildning för att medborgarna ska kunna bidra till samhällsutvecklingen. Eriksson Gustavsson (2011) talar inom dyslexiforskning om att studenter med dyslexi i högre utbildning blir dåligt bemötta på grund av sin diagnos. Av den anledningen vill vi utifrån ett pedagogiskt perspektiv genomföra en undersökning om dyslektikers studiesituation. Syftet med denna studie är därför att studera hur dyslektiker upplever bemötande inom högre utbildning. Eftersom studien är baserad på studenternas egen upplevelse har det metodologiska bidraget varit kvalitativa intervjuer, som har genomförts med fyra studenter på Lunds universitet under april 2019. Med hjälp av de teoretiska begreppen likabehandling, stigma och identitetsutveckling har empirin analyserats. Resultatet visar att studenterna upplever att det finns brist på likabehandlingsarbete. Studenterna med dyslexi upplever att en del lärare inte är tillmötesgående på grund av deras diagnos. Eftersom studenterna även medger att universitetet har en negativ attityd mot dyslektiker upplever de sig som stigmatiserade. Studenterna upplever att det otillräckliga stödet påverkar deras identitetsutveckling som är viktig inför framtiden. Inför framtida studier hade det varit intressant att även få lärarnas perspektiv för en bredare förståelse eftersom vi endast utgått från studenternas upplevelser.</p>
Nyckelord:	Student, dyslexi, upplevelse, bemötande, universitet

Innehåll

Förord.....	i
1. Inledning.....	1
2. Bakgrund.....	2
2.1. Vad är dyslexi?.....	2
3. Studiens disposition.....	3
4. Tidigare forskning.....	3
5. Syfte och frågeställning.....	6
6. Teoretiskt ramverk.....	7
6.1. Likabehandling på universitetet.....	7
6.2. Stigma.....	8
6.3. Identitetsutveckling.....	9
7. Metod och material.....	10
7.1. Metodval och tillvägagångssätt.....	11
7.2. Inspelning och transkribering.....	12
7.3. Validitet och reliabilitet.....	14
7.4. Etiska principer.....	15
8. Analys och material.....	16
8.1. Vi vill bli behandlade lika trots dyslexi.....	16
8.2. Vi vill inte bli stigmatiserade på grund av vår diagnos.....	19
8.2.1. Att bli stigmatiserad.....	19
8.2.2. Vi jobbar hårdare för att inte bli stigmatiserade.....	22
8.3. Att inte få möjlighet för identitetsutveckling som student.....	24
9. Avslutande diskussion och resultat.....	27
9.1. Studiens relevans och försatta studier inför framtiden.....	28
10. Referenser.....	30
10.1. Tryckta källor.....	30
10.2. Otryckta källor.....	32

11. Bilagor

11.1. Frågeställningar

11.2. Bilaga 2: Samtyckesavtal

Förord

Vi vill rikta ett stort tack till vår handledare Tina Kindeberg som har stöttat oss under uppsatsskrivandet. Vi vill även tacka våra fyra informanter som har varit med i denna studie. Vi som har skrivit studien vill också tacka varandra för samarbetet.

Lund 27-05-2019

Aksin Kartal

Jenny Dire Modén

1. Inledning

Tänk dig att du har blivit antagen till din drömutbildning. Du påbörjar utbildningen och får möjligheten att utveckla dina kunskaper för en önskad karriär. Tills omständigheterna tvingar dig att avsluta dina studier som dyslektiker. Inte för att du tappat motivationen eller har gjort ett felval av utbildningen på universitetet, utan för att du blir orättvist behandlad inom akademien på grund av dyslexi. Du upplever att du inte får lika möjligheter som andra studenter för att lärarna inte tar dig på allvar. Detta var en student vid ett annat universitet som berättade, att fler dyslektiker mötts av svårigheter på grund av negativa bemötanden till oss pedagogstudenter som funderade på vilket ämne vi skulle skriva om i kandidatuppsatsen.

Enligt Anna-Lena Eriksson Gustavssons (2011, 64–65) avhandling *Det är tufft att plugga, men jag känner att jag klarar det - en studie om akademiska studier och skriftspråkliga svårigheter*, framkommer det att studenter möter orättvisor som dyslektiker inom akademien. Eriksson Gustavsson betonar att det även har skett kränkningar genom att dyslektikers kunskaper har blivit ifrågasatta negativt. Vi blev berörda av både studentens berättelse och även avhandlingen. Vi upplever att detta är ett oerhört viktigt problem att fokusera på som blivande pedagoger eftersom utbildning är viktigt idag. Ulf P. Lundgren, Roger Säljö och Caroline Liberg (2012) belyser i deras bok *lärande skola bildning - grundbok för lärare*, vikten av högre utbildning i dagens kunskapssamhälle för att kunna bidra till samhällsutvecklingen som medborgare. I denna studie har vi därför valt att vidare undersöka hur studenter med dyslexi upplever bemötandet inom akademien. Vi vill med kommande undersökning bidra med mer information om det finns en utbredd problematik genom att öppna upp för diskussion.

2.Bakgrund

2.1. Vad är dyslexi?

I dagens samhälle ställs höga krav på varje medborgare att kunna läsa och skriva på en god nivå för att kunna hantera den information och de problem som man möter dagligen. Skolans uppgift är att säkerställa att alla medborgare får goda läs- och skrivkunskaper. För en dyslektiker innebär att läsa och skriva något komplicerat där olika former av stöd kan underlätta studiesituationen. Därmed är det viktigt att det ställs en diagnos i tidigt skede för att underlätta för en individ med dyslexi enligt Vetenskapsrådets rapport (2007, 6–7). Enligt en internationellt vedertagen tolkning av vad dyslexi är formulerat av "The international Dyslexia Association (Samuelsson 2009, 12);

"Dyslexi är en specifik inlärningssvårighet som har neurologiska orsaker. Dyslexi kännetecknas av svårigheter med korrekt och/eller flytande ordigenkänning och av dålig stavning och avkodningsförmåga. Dessa svårigheter orsakas vanligen av en störning i språkets fonologiska komponent, som ofta är oväntad med hänsyn till andra kognitiva förmågor och trots möjligheter till effektiv undervisning. Sekundära konsekvenser kan innefatta svårigheter med läsförståelse och begränsad läserfarenhet, vilket kan hämma tillväxten av ordförråd och bakgrundkunskap" (Samuelsson 2009, 12).

Att fastställa att en individ har dyslexi är en lång process där flertalet tester görs för att säkerställa en diagnos, en rad yrkesgrupper såsom läkare, specialpedagoger och psykologer utför dessa tester. Dock är det viktigt att ha i åtanke att alla med läs- och skrivsvårigheter inte är dyslektiker. Lika missvisande är termen ordblind som förekommit historiskt för att förklara dyslexi av ögonläkare, en term som delvis lever kvar enligt Vetenskapsrådet (2007, 27). Andra faktorer som till exempel flerspråkighet kan under perioder i livet försvåra läsning och skrivning, men går att träna bort över tid. Dyslexi däremot är beständigt och går inte att tränas bort, utan man fokuserar på att med hjälp av rätt stödverktyg anpassa läsningen och skrivandet. Hjälpmedel som underlättar inlärning såsom inspelade böcker kan vara avgörande för att vardagslivet, skola och arbetslivet ska fungera för en dyslektiker. Stödet kan se annorlunda ut beroende på om det är en vuxen eller ett barn. Dyslexi skiljer sig från individ till individ och är också ärftligt, förekommer mer hos pojkar än hos flickor (Vetenskapsrådet 2007, 27).

3. Studiens disposition

Först har en bakgrund om dyslexi presenterats för att underlätta förståelsen för diagnosen under läsningens gång. Här efter följer ett avsnitt om tidigare forskning. Här introduceras forskning om vuxna studenter och dyslexi. Vad har tidigare forskning kommit fram till och varför är den relevanta för vår studie? Ett teoretiskt ramverk redovisas där begreppen likabehandling, stigma och identitetsutveckling presenteras och utvecklas för att få en teoretisk förståelse inför analysen. Efter följer en metodredogörelse. I metodavsnittet diskuteras bland annat metodval, tillvägagångssätt, etiska principer samt validitet och reliabilitet. I analysen redovisas vårt empiriska material i tre avsnitt där varje teoretiskt begrepp specifikt pekar mot ett avsnitt. I avslutande diskussion redogörs en sammanfattning av resultatet samt förslag till en eventuell framtida forskning. Slutligen följer en referenslista samt bilagor.

4. Tidigare forskning

Vid sökning av relevant forskning använde vi oss av Lunds universitets sökverktyg LUBsearch och LUBcat. Specialpedagogiska skolmyndighetens (www.spsm.se) hemsida användes också som ett första steg för att hitta relevanta studier. Nyckelord som användes i universitetets sökverktyg var; dyslexi vuxna, student dyslexi, dyslexi och vuxna studenter funktionshinder. Eftersom vi undersöker svenskt universitet var svensk forskning relevant att titta på för att vi utgick från svenska styrdokument som diskrimineringslagen. Vid genomläsning av tidigare forskning fann vi att avhandlingarna pekade på olika aspekter av att vara vuxen student, vilket var relevant eftersom vi också ska studera vuxna.

Det finns mycket dokumenterat om diagnosen dyslexi inom akademiska områden såsom medicin, men även inom pedagogik och specialpedagogik. Den viktigaste synpunkten i tidigare forskning är utan tvekan en brist på undersökningar om vuxnas dyslektikers studieupplevelser inom högre utbildning. Det är även ett problem som också tas upp i Eriksson Gustavsson avhandling i pedagogik ”*Det är tufft att plugga..men jag känner att jag klarar det -en studie om akademiska och skriftspråkliga svårighet-*

er”(2011). Eriksson Gustavsson undersöker studiemöjligheter och studiehinder bland studenter med läs-och skrivsvårigheter inom högre utbildning med betoning på studiesituation och studievardagen. Lärarens inställning mot funktionshindrade studenter påverkar deras intryck av universitetet (Eriksson Gustavsson 2011, 17). Slutsatsen är att lärosäten behöver utveckla metoder för att även anpassa verksamheten för funktionshindrande enligt Eriksson Gustavsson (2011, 72–75). Ett av våra teoretiska begrepp i studien är likabehandling, ett ämne som även Eriksson Gustavsson berör genom att diskutera exempelvis diskrimineringslagen.

Universiteten utvärderar även sin egen verksamhet. I Margareta Nilsson-Lindströms kvantitativa utvärdering av Lunds universitet, *Studenter med funktionshinder och deras erfarenheter*, (2003), är syftet att undersöka hur studenter med olika funktionshinder ser på universitetet. I utredningen berörs alla förekommande funktionshinder, dyslektiker är dock i majoritet. Här framkommer att studenter med funktionshinder lägger i snitt fler timmar i veckan på studierna än övriga studenter (Nilsson Lindström 2003, 17). En stor del av studenterna har under studierna upplevt kränkande situationer, bland annat att för att föreläsningar inte har anpassats efter funktionshindrades behov. Vissa studenter hade också upplevt kränkningar när deras mentala förmåga ifrågasattes av personal. Det framkommer också att studenter med dyslexi var de som mest mötte negativa attityder från lärare. Utvärderingen har några år på nacken, antalet studenter med funktionshinder har ökat sedan dess, lagar har förändrats. Vi anser att studien är relevant för oss för det ger oss ett perspektiv på hur likabehandling har utvecklats under de senaste åren. Vi vill utifrån pedagogiska perspektiv analysera vidare på nytt om dyslektikers upplevelse.

I Anna Fouganthines (2012) avhandling i specialpedagogik, *Dyslexi genom livet- ett utvecklingsperspektiv på läs-och skrivsvårigheter*, diskuteras både barn och vuxnas erfarenheter ur ett specialpedagogiskt perspektiv. Syftet är att studera svårigheter och hur man anpassar sig med hjälp av rätt stöd under och efter skoltiden fram till 29 års ålder. Enligt Fouganthine (2012, 21) finns ett samhälleligt krav i utbildningssamhället att varje medborgare ska kunna läsa och skriva på en god nivå och tillgodogöra dagens utbildning. Kraven ställs även för dyslektiker som också bör kunna anpassa sig trots sina svårigheter.

I Marianne Björn Milrads (2010) avhandling i pedagogik, *Studenter med Läs-och skrivsvårigheter som deltagare i högre utbildning*, undersöker hon hur ökningen av studenter med läs-och skrivsvårigheter påverkar högskolans verksamhet och dess tillgänglighet. Lärarna diskuterar termen "lata dyslektiker". Benämningen "lat dyslektiker" innebär att en student gömmer sig bakom sin diagnos för att "glida" genom utbildningen. Lärare har även indikerat att dyslektiker inte bör läsa vissa utbildningar såsom lärarutbildningar. Hur ska de kunna skapa en trovärdig yrkesroll när de inte kan skriva och läsa ordentligt har vissa lärare uttryckt. I dagens samhälle krävs det att man studerar vidare efter gymnasieskolan. Björn Milrad (2010, 7–9) menar att aktivt välja bort högre utbildning riskerar en stigmatisering av individen. Det finns en så pass stark tilltro till högre utbildning i samhället att det ses som avvikande att inte studera vidare. Den här avhandlingen är viktig för att Björn Milrad berör begreppet stigma som är relevant för oss som teoretiskt begrepp. Björn Milrad (2010, 97–104) koncentrerar sig på lärarnas upplevelser. I vår studie fokuserar vi snarare på studenternas upplevelse av att behandlas som studerande dyslektiker.

I Nadja Carlsons (2011) avhandling i pedagogik *I kamp mot skriftspråket. Vuxen-studerande med läs-och skrivsvårigheter i ett livsvärldsperspektiv*, syftar på det faktum att den vuxne studenten möter andra krav från samhället än vad ett barn gör. Utgångspunkten är individens livsupplevelse i de svårigheter och konsekvenser som kan uppstå när man som vuxen studerar på Komvux med läs- och skrivsvårigheter. Komvux i sig är ofta en språngbräda till högre utbildning och några av informanterna i avhandlingen beskriver avhopp från universitet där lärarna utgjort ett hinder för att kunna åstadkomma ett lärande för majoriteten. Visserligen fokuserar vår studie på studenter inom högre utbildning, men på grund av att Carlsson tar upp studenter som har hoppat av universitet och istället börjat på Komvux finner vi en relevans .

Motivet till att vi har valt dessa avhandlingar och rapporter är att de på ett eller annat sätt tar upp det här med att vara student med dyslexi ur en pedagogisk synvinkel. Dessutom betonar man i avhandlingarna en brist på forskning bland vuxna studenter inom högre utbildning. Alla avhandlingar berör vuxna i någon form, dock ligger inte huvudfokus i att berätta hur deras studieupplevelse ter sig. Här känner vi att det existerar en forskningslucka som vi vill fylla. Merparten av den tidigare forskningen är kvantitativ som undersöker andra aspekter, såsom lärosätenas ansvar, lärarnas och samord-

narnas syn på funktionshindrade, diagnosen från barndom till vuxen i samhället och hur skriftspråkliga svårigheter yttrar sig praktiskt i form av att läsa och skriva. Vi fokuserar på kvalitativa intervjuer som bygger på individens upplevelse av att vara student och dyslektiker inom högre utbildning. Intervjuerna kan ge en bredare förståelse för den enskilde individens känslor och tankar kring lärandet.

5. Syfte och frågeställning

Enligt tidigare forskning finns det brister i likabehandlingsarbetet vid universiteten. Utbildning är viktigt för att ta del av samhället, därför är det ett problem att inte dyslektiker behandlas likvärdigt. Syftet med vår studie är att studera hur dyslektiker upplever bemötande vid universitetet. Vi kommer genomföra en kvalitativ studie med fyra studenter som har dyslexi. Vi vill med undersökningen öppna upp för diskussion om dyslektikers situation på universitetet eftersom pedagogik handlar om att främja allas lärande. Följande frågeställning vägleder oss för att kunna besvara syftet.

- Hur upplever studenter med dyslexi bemötande vid universitet ur ett likabehandlingsperspektiv?

6. Teoretiskt ramverk

I följande avsnitt presenteras Sara Ahmeds (2017) begrepp Likabehandling kopplat till diskrimineringslagen. Även Erving Goffmans (2014) begrepp Stigma och Nils Hammarén och Thomas Johanssons (2009) begrepp Identitetsutveckling presenteras. Hur vi i vår studie tillämpar begreppen diskuteras också nedan för att kunna besvara syftet.

6.1. Likabehandling på universitet

Att arbeta med likabehandlingsfrågor har vanligtvis en positiv klang eftersom resultatet ska visa att samhällets institutioner är öppna och inkluderande för allas olikheter och möjligheter. Professorn Sara Ahmed (2017, 105–107) vid University of London utgår från sin teori i boken *Att leva feministiskt*, om hur svårt det är att förändra en trög organisation såsom universitetet att arbeta för likabehandling. Universitetet vill generellt genom breddad rekrytering framstå som öppna och öka andelen studentgrupper som vanligtvis inte studerar enligt Ahmed (2017, 105). Lunds universitet arbetar flitigt för likabehandling. Universitetet har utarbetat en policy där det egna arbetet med likabehandling presenteras i förhållande till diskrimineringslagen. Syftet är att bland annat att öka tillgängligheten och säkerställa en mångfald bland studenter (Lunds universitet 2019).

Enligt Ahmed (2017, 111–112) finns det även många universitet som jobbar för likabehandling, men i praktiken är det svårare att uppnå önskvärda resultat. Normer och hierarkier utgör en svårforcerad vägg, komplicerad att förändra där anställda på universitet öppet ifrågasätter meningen med likabehandlingsfrågor.

Personer som försöker förändra och utveckla strategier i syfte att förenkla för individer med funktionshinder eller andra kategorier inom ramen för diskrimineringslagen, möter motstånd och uppfattas som besvärliga (Ahmed 2017, 117). För en student med ett funktionshinder som aktivt arbetar för sina rättigheter kan därför ses som svår och besvärlig. Man uppfattas som ett problem. Som alternativ försöker individen istället bli en i mängden, genom att försöka distansera sig från att framstå som besvärlig. Utfallet blir att likabehandling blir svårare att åstadkomma och enligt Ahmed (2017, 111–115) aldrig helt uppnåeligt trots lagar såsom diskrimineringslagen.

Svensk diskrimineringslag vars ändamål är att motverka diskriminerande handlingar och öka likabehandling gentemot individer enligt sex punkter som fastställts i

lagen (SFS 2008:567). Dessa kategorier är 1. Kön, 2. Könsoverskridande identitet, 3. Etnisk tillhörighet, 4. Funktionsnedsättning, 5. Sexuell läggning, 6. Ålder. Att diskriminera kan innebära att det finns brister i tillgänglighet för individer med funktionshinder, att vissa bestämmelser som anses neutrala appliceras eller trakasserier. Lagen är tvingande, alltså kan man inte bortse från lagens innehåll i samhällets verksamheter såsom universitetet. I lagen återfinns paragrafer angående diskriminering inom skolväsendet, såväl grundskola som högre utbildning måste ta hänsyn till dessa paragrafer. Likaså har dessa instanser en skyldighet att följa upp eventuella missgynnande när så påträffats enligt femte paragrafen (SFS 2008:567). Fjärde punkten funktionsnedsättning är en av sex punkter som vi kommer att fokusera på i vår studie.

Sara Ahmed betonar att likabehandlingsarbetet delvis inte följs inom akademien eftersom en del anställda inte tar frågorna på allvar. Av denna anledning vill vi analysera hur dyslektiker upplever bemötande utifrån ett likabehandlingsperspektiv på universitetet. Det teoretiska begreppet likabehandling hjälper oss även att studera vilka konsekvenser eventuella bemötanden kan få för studenten.

6.2. Stigma

Enligt Erving Goffman, prof. i sociologi och antropologi, (2014, 9–10) i boken *Stigman den avvikandes roll och identitet*, kategoriseras människor i varje samhälle. Människor delas in i två olika kategorier utifrån social status, normal och onormal. Goffman (2014, ibid) menar att det finns normativa krav som ställs på varje människa i ett samhälle. Varje individ bör uppfylla förväntningar för att betraktas som naturlig och normal. Goffman (2014, 10) talar om att det finns personer som blir utstötta från den ”normala kategorin” eftersom individen i närvaro med andra kan ha en egenskap som skiljer sig från övriga personer. Att ha en icke önskvärd egenskap får individen att betraktas som oduglig och obegåvad eftersom personen framstår som annorlunda. Denna sorts avvikelser får individen att stämplas som stigmatiserad. Syn och läskunnighet är enligt Goffman (2014, 139) ett exempel på en egenskap som förväntas av varje samhällsmedborgare för att inte få ett stigma. Så länge det finns förväntningar om vad som anses vara ” normalt ” i ett samhälle kommer det enligt Goffman (2014, 141) alltid finnas ett stigma.

Eftersom det finns negativa attityder mot den stigmatiserade individen försöker hen täcka situationer som kan dölja stigma (Goffman 2014, 120–121). Den stigmatiserade individen upplever en osäkerhet om vad andra människor som anses vara normala (icke stigmatiserade) tänker om hen, och känner även att hen är ifrågasatt och kan bedömas som oduglig (Goffman 2014, 22–23). Individen med ett stigma anstränger sig för att visa att hen också klarar av sådant som anses vara en svårighet hos den stigmatiserade (Goffman 2014, 17). Goffman (2014, 121) menar att den stigmatiserade individen försöker anpassa sig efter vad som förväntas av en ”normal” samhällsmedborgare.

Enligt Goffman (2014, 26–27) upplever icke stigmatiserade individer att människor med ett stigma är pinsamma och skamliga som inte kan agera på samma sätt som andra ”normala” i olika situationer. Genom att kategorisera individen som annorlunda, på grund av ett stigma upplever icke stigmatiserade individer personen som besvärlig. De stigmatiserade individerna kämpar för att visa att trots sin olikhet är de helt normala människor (Goffman 2014, 121).

Teorin visar en utsatthet som stigmatiserade möter i sitt liv. Enligt Goffman (2014) är läs och skrivkunnighet en samhällelig skyldighet. Goffmans (2014) teori stigma är relevant för att studera hur dyslektiker i vår studie upplever ett eventuellt stigma eftersom dyslektiker har läs och skrivsvårigheter. Hur studenterna försöker motverka eventuella stigma som negativa attityder vid universitetet kommer också utifrån deras upplevelser att analyseras. Att bli stigmatiserad kan få konsekvenser för studentens lärande, vilket vi med begreppet identitetsutveckling vill diskutera vidare om eftersom lärande är en utveckling.

6.3. Identitetsutveckling

Enligt Nils Hammarén och Thomas Johansson (2009, 9) i boken *Identitet*, talar människor i vardagligt språk om begreppet identitet för att bestämma människors tillhörighet genom att kategorisera individen utifrån klass, ålder eller etnicitet. Hammarén och Johansson (2009, ibid) exemplifierar med att människor kategoriseras som medel eller arbetarklass, ung eller gammal, ”svensk” eller ”invandrare”. Enligt Hammarén och Johansson (2009, 29) bör identitet inte förklaras som något fastställt utifrån bakgrund. Istället menar Hammarén och Johansson (2009, ibid) att identitet är föränderlig och att individen bör utveckla sin identitet. Identitetsutveckling sker när människor förflytta sig

mellan olika situationer och miljöer. Eftersom samhället är föränderligt bör individen kunna anpassa sig efter samhällets utveckling genom att hämta in ny kunskap, nya perspektiv och nya förhållningssätt. Under processen sker identitetsutveckling som individen arbetar med.

Enligt Hammarén och Johansson (2009, 58) förmedlar medier på radio, tv eller tidningar budskap som exempelvis normer, ideal och moral som nya förhållningssätt människor påverkas av. Individen försöker skapa sig en relation till budskapen som påverkar vardagliga livet. Det är en kreativ process men också en anpassningsprocess som individen arbetar med. Hammarén och Johansson (2009, 16) menar alltså att det sker en identitetsutvecklingsprocess hos individen.

Eftersom det sker en samhällsutveckling bör människor vidare enligt Hammarén och Johansson (2009, 19) utveckla förmågor och förhållningssätt för att betraktas som god medborgare. Att inte kunna anpassa sig efter denna sorts utveckling betraktas i samhället som bristfällig utveckling som påverkar identitetsarbetet och därmed identitetsutvecklingen. Av denna anledning vill varje individ enligt Hammarén och Johansson (2009, 9) lyckas vara anpassningsbara för att kunna utveckla sin samhällsposition. Människor strävar alltså efter att vidareutvecklas genom att prestera för att skaffa sig en karriär som påverkar identitetsutvecklingen.

Teorin visar att det idag krävs att medborgarna utvecklar sin identitet för att anpassa sig till det föränderliga samhället. I vår studie vill vi studera hur dyslektikers lärande, det vill säga hur deras identitetsutveckling påverkas vid ett eventuellt stigma. Vilka konsekvenser får bemötandet för studenternas rättigheter vid universitetet och för framtida utveckling. Begreppet identitetsutveckling är relevant att tillämpa som teoretiskt verktyg för att analysera vilka svårigheter som uppstår för dyslektiker att utvecklas som studenter. Studenterna strävar efter att bli akademiker för att vidare kunna utvecklas i enlighet med samhället.

7. Metod och material

Det insamlade intervjumaterialet som ligger till grund för uppsatsen har samlats in i april 2019 under ungefär två veckor på Lunds universitet. I syfte att studera hur dyslektiker upplever bemötande inom högre utbildning har vi genomfört kvalitativa intervjuer

med fyra studenter. Malin, Anna, Frida och Linda är informanter som är med i studie och har därför fått fiktiva namn på grund av anonymitet.

7.1. Metodval och tillvägagångssätt

Inom samhällsvetenskaplig forskning talar prof. Tim May (2013, 59) i boken *Samhällsvetenskaplig forskning*, om att forskaren med hjälp av intervjuer kan nå ett informationsrikt material om människors upplevelser, tankar och känslor. Eftersom studenters upplevelser har varit fokus i denna studie utgick vi från intervjuer som gav oss information om hur studenter med dyslexi upplever bemötande inom akademien. Vi har genomfört semistrukturerade intervjuer, vilket enligt prof. Alan Bryman (2018, 563) i boken *Samhällsvetenskapliga metoder*, ger informanten större frihet att uttrycka sina upplevelser med hjälp av specifika teman. Frågorna behöver inte besvaras i ordning utan forskaren kan fråga följdfrågor utifrån informantens svar, vilket skiljer sig från strukturerade intervjuer som enligt May (2013, 160–161) är en form av intervju som utgörs av bestämda frågor. Eftersom dyslexi kan vara ett känsligt ämne som kan väcka känslighet hos människor bestämde vi att ge studenterna möjligheten att fritt uttrycka sina upplevelser med öppna frågor. Det var viktigt att inte pressa studenterna med bestämda frågor och svar för att inte beröra sådant som inte ville besvaras. Istället hade vi följdfrågor utifrån studenternas svar som var en bra kombination med våra planerade öppna frågor. Med hjälp av semistrukturerad intervjumetod åstadkom vi en informationsrik datainsamling som analyserades efterhand.

Vi hade planerade intervjuer med två studenter som vi i förväg meddelade via mail. Dock sa en av informanterna upp sig dagen innan intervjun, vilket försvårade planeringen då vi hade begränsad tid. Inom samhällsforskning är det viktigt att forskaren är medveten om att informanten har en rättighet att säga upp sig under undersökningsprocessen (Bryman 2018, 170). Av denna anledning kunde vi inte tvinga informanten att vara med, vilket gjorde att vi kontaktade bekanta som kunde hjälpa oss att nå ut till studenter så fort som möjligt. Studenter med dyslexi meddelades via mail efterhand och intervjuerna skedde delvis spontant eftersom vi inte hade planerat det i förväg. På kort tid fick vi ihop sammanlagt fyra informanter som brann för att vara med i studien och dela med sig av sina upplevelser som studerande dyslektiker.

Att studera hur dyslektiker blir bemötta inom akademien väckte en hel del känslomässiga diskussioner under intervjun, vilket vi som forskare påverkades av för att vi inte var beredda på en sådan dramatisk diskussion. Intervjun blev svårhanterlig med exempelvis Frida och Anna eftersom intervjun var öppen för studenterna där det utförligt kunde dela med sig av mycket dramatiskt som de upplever. Samtidigt upplevde vi att vi som forskare ville tillåta informanterna att prata utan att avbryta de. Vi visade förståelse för deras studiesituation men vi kunde inte stödja informanterna på ett psykologiskt sätt då vår kompetens inte är tillräcklig. Istället försökte vi ha ett professionellt förhållningssätt utan att tillåta vårt personliga tyckande och känslor dyka upp trots att det var svårt att sätta en gräns. Annika Lantz prof. i psykologi (2013, 106–107) talar i boken *Intervjumethodik*, om att intervjuaren bör bekräfta det som sägs under intervjun genom att visa förståelse för informantens trygghet. Intervjuaren ska alltså visa respekt och empati utan att stödja informanten för att intervjun ska fungera. Det ska alltså enligt Lantz (2013, ibid) finnas en balans, men samtidigt ska forskaren vara medveten om att det ska finnas plats för informanten att uttrycka känslor som ångest, oro och ångslan så länge man som intervjuare kan hålla balansen.

7.2. Inspelning och transkribering

Varje intervju varade i ungefär en timme, vilket gav tillräckligt med utrymme för informanterna att reflektera över sina svar. Två av informanterna kunde inte vara med på intervjun på plats, av denna anledning fick vi med hjälp av tekniken FaceTime genomföra intervjun via mobiltelefonen. Samtidigt spelade vi in intervjun med en annan mobiltelefon precis som vi hade planerat inför intervjun som skulle ske fysiskt. Enligt Steiner Kvale prof. i pedagogisk psykologi (1997, 147) i boken *Den kvalitativa forskningsintervjun*, är det meningsfullt att spela in intervjun för att sedan kunna gå tillbaka och lyssna på vad som har sagts, vilket ger möjlighet att reflektera över sådant forskaren har missat under intervjun. Vi hade möjlighet att kunna transkribera utförligt eftersom inspelningen fanns som stöd. Trots att det var en möjlighet att kunna gå tillbaka och lyssna på inspelningen fanns det också nackdelar med att intervjua via FaceTime. Exempelvis kunde det vara svårt att höra enstaka ord som också kan vara viktiga detaljer i en analys. Eftersom vi var två intervjuare kunde en av oss föra anteckningar och koncentrera sig på annat som skedde under intervjun som till exempel tonfall och andra

detaljer. En av oss fokuserade mer på att ställa frågor för att informanten inte skulle bli förvirrad av många frågor på en gång.

Vi försökte hålla en lugn stämning trots att det var via videosamtal. Jämfört med intervjuerna via videosamtal var den första intervjun med Malin tydligare eftersom samtalet genomfördes fysiskt på ett av Lunds universitets fakulteter. Vi fick också möjlighet att kunna reflektera över kroppsspråket som var viktiga detaljer vi ville fånga för en bättre tolkning under analysen. Ansiktsuttrycket var relevant att studera i kombination med svaren.

Under transkriberingen hade vi möjlighet att diskutera över våra reflektioner tillsammans, eftersom vi var två intervjuare. Samtidigt som vi transkriberade skrev vi också ner våra reflektioner som en början av analysarbetet. Nya idéer och tankar dök upp som vi inte funderat på under intervjun, vilket var relevant att diskutera för analysavsnittet. Christina Back och Carin Berterö (2016, 153) betonar i boken *Handbok i kvalitativ analys*, att forskaren underlättar för analysarbetet om hen skriver ner sina tankar samtidigt under transkriberingen. Back och Berterö (2016, 154) talar vidare om att forskaren delar in den skrivna texten i olika teman och namnger varje tema, vilket vi gjorde genom att koppla det med teorier. Enligt May (2013, 44) organiseras insamlade materialet utifrån teorier, vilket vi la ner stor fokus på. Vi delade in analysen i tre avsnitt utifrån tre teoretiska begrepp likabehandling, stigma och identitetsutveckling som verktyg för att underlätta analysarbetet. Eftersom vissa av informanterna använde slangord fick vi förbättra språket på några citat för att öka läsbarheten i uppsatsen, vilket enligt Kvale (1997, 152) är viktigt att tänka på eftersom det finns en skillnad mellan skriftspråk och talspråk.

Dagen innan intervjun med Linda meddelade hon av personliga skäl att hon inte kunde vara med. Detta gjorde att vi fick skicka öppna frågorna via mail som hon besvarade utifrån sina upplevelser. Vi meddelade att hon fick gott om tid på sig att svara och hon behövde inte svara på allt om det så önskades. Det blev i detta fall en mer strukturerad intervju eftersom vi inte kunde fråga följdfrågor. Strukturerad intervju är enligt May (2011, 160–162) ett mer bestämt frågeformulär som inte diskuteras djupare. Av denna anledning kunde vi inte få möjlighet för att analysera ansiktsuttryck, vilket skulle vara relevant att studera eftersom detaljer kan belysa känslor och andra tankar.

7.3. Validitet och reliabilitet

Validitet svarar på ifall materialet verkligen avser mäta det som ska mätas (Bryman 2018, 209). Reliabilitet mäter pålitlighet och om det finns ett samband mellan respondenternas svar och syftet (Bryman 2018, 207–209). Validitet och reliabilitet används i kvantitativ forskning där olika variabler ska svara på frågeställningen. Dock förekommer diskussioner om begreppen validitet och reliabilitet är relevanta i samma utsträckning inom kvalitativ forskning (Bryman 2018, 465). Eftersom innebörden av att mäta något inte är av samma betydelse i kvalitativ som kvantitativ metod anpassas begreppen validitet och reliabilitet på ett annat sätt. I en kvalitativ studie där ett rikligt material ska bearbetas och tematiseras kan man således istället tala om en tillförlitlighet (Bryman 2018, 467–468). Inom tillförlighet diskuteras trovärdighet, överförbarhet och pålitlighet. Trovärdighet innebär att utifrån verkligheten säkerställa att forskning är utförd enligt riktlinjer och att resultatet presenteras för inblandade informanter. Överförbarhet fokuserar på det unika hos det kvalitativa materialet. Eftersom det oftast visar hur några respondenters sociala verklighet ser ut är det viktigt med en beskrivning av detaljer för att se om resultatet är pålitligt och överförbart (Bryman 2018, 467–470). En svårighet med kvalitativa studier är att återskapa exakt samma undersökning vid ett annat tillfälle eftersom tolkningar kan se annorlunda ut beroende på forskare (Bryman 2018, 484–485).

Vår studie är småskalig, den berör fyra informanter vid ett universitet. De upplevelser studenterna berättar om i vår studie är med deras egna ord och uttryck. Om undersökningen upprepas vid ett annat tillfälle, exempelvis vid ett annat universitet kan resultatet se liknande ut eller annorlunda. Det är vår strävan att redovisa vårt resultat så transparent som möjligt. Som metod använde vi enbart oss av intervjuer eftersom vi fann för vårt syfte vara bästa metoden. En informant fick svara på en mer strukturerad intervjuenkät. I det här fallet fick vi informationsrika svar, vilket kan ha varit en tillfällighet. Det hade varit relevant att alla informanter fått svara på enkäter, dock är det högst osäkert om alla enkäter hade varit ifyllda på samma informationsrika sätt. Samtidigt hade vi som redan diskuterats missat andra aspekter såsom kroppsspråk och djupare förståelse av studenternas upplevelse. Möjligheten av följdfrågor hade inte funnits på samma sätt. Därför anser vi att intervjuer var bästa tillvägagångssätt i den här studien som har presenterats ovan.

7.4. Etiska principer

Inom all forskning är etiska förhållningsregler viktiga. Enligt Vetenskapsrådet (2002, 4) bör man ta hänsyn till fyra huvudkrav som finns inom forskning: informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Informationskravet innebär att forskaren bör informera om studiens syfte och informanternas bidrag till forskningen. Eftersom studenterna delade med sig av sina upplevelser som berörde känslighet var vi tydliga med att tala om undersökningens syfte. Vi talade även om vad deras bidrag skulle användas till och på vilket sätt. Deltagarna fick också våra kontaktuppgifter för att kunna kontakta oss om det så skulle behövas inför intervjuerna.

Enligt samtyckeskravet ska informanten ge sitt samtycke för medverkan i studien. Det är även viktigt att forskaren meddelar att informanten har rättighet att när som helst avbryta sitt deltagande under processen (Bryman 2018, 170). En viktig utgångspunkt vi hade innan intervjuerna var att informera studenterna om ett samtyckeavtal som de fick skriva under för att bekräfta anonymiteten. Alla fick även möjlighet att avbryta deltagande under processen om det så önskades. Eftersom studenterna berörde känsliga punkter var det extra viktigt att utesluta deras utbildning och institution för anonymitetens skull. Anledningen är uteslutande för att skydda individen vilket, enligt konfidentialitetskravet bör tas hänsyn till inom forskning enligt Vetenskapsrådet (2002, 12–13). I kvantitativ forskning är anonymiteten lättare att vidhålla enligt Bryman (2018, 174). I kvalitativ forskning har vi som forskare en skyldighet att säkerställa personens anonymitet för att informanten inte ska kunna identifieras.

Vi informerade också att allt inspelat material endast var till för vår studie och att allt material skulle raderas efter arbetets slut, vilket är i enlighet med Vetenskapsrådets (2002, 12–14) nyttjandekrav.

8. Analys och material

I analysen presenterar vi vårt insamlade material med hjälp av teorier. Teoretiska begrepp som tillämpas är Ahmeds (2017) likabehandlingsbegrepp, Goffmans (2014) begrepp stigma och Hammarén & Johanssons begrepp identitetsutveckling (2009). Analysen är indelad i tre avsnitt. Eftersom vi utgår från en frågeställning kommer frågan beröra varje avsnitt i analysen. De tre teoretiska utgångspunkter kommer specifikt peka mot varje del i analysen som teoretiskt verktyg för att kunna besvara frågeställningen.

I vårt insamlade material kommer läsaren att möta våra fyra informanter som studerar vid Lund universitet, Linda, Anna, Frida och Malin.

8.1. Vi vill bli behandlade lika trots dyslexin.

I det här avsnittet diskuteras studenternas upplevelse om att inte behandlas lika som andra studenter på grund av dyslexin. Studenterna upplever att det ofta brister i universitetets likabehandlingsarbete och att de blir dåligt bemötta av lärarna. Studenter med dyslexi behöver stödåtgärder för att genomföra studier och därför är det viktigt att universitetets personal förstår innebörden av diagnosen.

Följande citat visar att informanten Linda har mött svårigheter i kontakten med lärare på universitetet. Hon upplever ett negativt bemötande vilket diskuteras nedan.

När jag kom upp på högskola så fanns det naturligtvis både bra och dåliga lärare. Ibland så förstår man inte hementorna och då är de rätt svårt att få hjälp om lärarna inte svara på mejlen med frågor man skickar. Någon lärare jag hade sa till mig att jag inte fick sitta längre (fast jag var berättigad det) för då ansågs det som fusk då han ansåg att dyslexi bara var inlärningsproblem som gick att åtgärda om jag studerade hårdare. (Linda).

Linda upplever att kontakten med vissa lärare inte har fungerat. Det borde vara en självklarhet för alla studenter att kunna få svar på sina frågor oavsett vem man är. Linda upplever att hennes försök till kontakt inte blivit hörd och hon känner sig ignorerad av vissa

lärare vid universitet när de inte svarar henne på mail. För Linda är det viktigt att läraren finns tillgänglig för att få svar på sina frågor.

Trots sin rättighet till stöd vid tentamen enligt 3 kap. 17§ i diskrimineringslagen (SFS 2008:567), har Linda upplevt ett mindre bra bemötande från lärarens håll. Dels säger läraren att dyslexi är en inlärningsproblematik och dels att hon måste jobba hårdare med studierna för att utesluta fuskanklagelser. Dyslexi är ingen inlärningsproblematik som kan tränas bort genom att studera hårdare enligt definitionen av dyslexi (Samuelsson 2009, 12). Med rätt stöd, såsom längre tid vid tentamen kan studenten anpassa sina studier. Det kan tolkas som att läraren utifrån Lindas upplevelse saknar kunskap om vad dyslexi och inlärningsproblematik innebär. Linda upplever att läraren inte tar henne på allvar. Läraren svarar inte på frågorna och lägger skulden på Linda genom att säga "studera hårdare", när hon redan gör det för att uppnå kursplanens mål. Linda känner sig därmed inte inkluderad på universitet på grund av sin diagnos. Läraren ville inte ge mer tid eftersom det skulle vara särbehandling eller för den delen fusk. Enligt 1 kap. 5§ och 3 kap. 2§ i diskrimineringslagen (SFS 2008:567) visar tydligt att funktionsnedsättning utgör en av diskrimineringspunkterna och att universitet aktivt ska främja att alla behandlas lika, vilket Linda saknar.

Anna är ytterligare en student som upplever att hon inte får den hjälp hon behöver trots rättigheten.

Det är väl den ena kursansvarig som inte tyckte att jag skulle få mer tid eller att man ska särbehandlas för att man har dyslexi. Man ska bara rätta in sig i ledet och då är det en som har varit på universitetet väldigt länge. Då kan man tycka att de borde ha mer förståelse. (Anna).

På samma vis som Linda, upplever Anna att hon blir nekad den förlängda tiden som hon har rätt till som dyslektiker. Anna upplever att hon förväntas bli som andra studenter som inte har dyslexi, för att kunna inkluderas i den akademiska världen. Enligt Ahmed (2017, 115–116) försöker individen undvika att anses som ett problem genom att anpassa sig efter majoriteten. Man försöker bli en i mängden för att inte synliggöra exempelvis en funktionsnedsättning. Ahmed (2017, 154–157) menar också att försöka arbeta för likabehandling i praktiken är som att gå in i en vägg. Väggen i det här fallet är uni-

versitetets anställda som ifrågasätter dels nyttan med likabehandlingsarbete och dess nödvändighet. Anna berättar i citatet att hon undviker att ses som ett problem genom att hon själv uttrycker ”rätta in sig i ledet”. Att bli nekad sina rättigheter, i det här fallet förlängd tid, gör att Anna känner att hon behandlas negativt.

Anna berättar också att läraren bör ha större förståelse och kunskaper eftersom läraren har jobbat inom akademien i många år. Hon ser detta som en brist på insikt hos lärare på universitet som är en plattform för att lära sig att inte kategorisera människor på ett nedvärderande sätt. Anna menar att det är viktigt att bli behandlad lika. Detta fastställs också enligt 2 kap. 5§ i diskrimineringslagen (SFS 2008:567). Ansvar för lika-behandling vilar därmed på samtliga anställda inom utbildningsverksamheter. Det går inte att ignorera faktumet att diskrimineringslagen är tvingande enligt 1 kap.3§ (SFS 2008:567). Med andra ord går lagen inte att bortse från.

I nästa citat berättar Frida hur hon upplever upplägg av föreläsningar och därmed lärarens planering.

Det finns dom (lärare) som inte vill lägga upp sin PowerPoints innan föreläsningen. De vill inte dela med sig. Det är så himla onödigt så här varför vill ni inte hjälpa att lära liksom (skratt) alltså det är så konstig inställning. Eller som typ lägger upp PowerPoints efter föreläsning (Frida).

Frida upplever utifrån citatet att hennes studieförberedelser blir åsidosatta. I hennes fall hade en tillgång till PowerPoints innan lektionstid underlättat studieplaneringen. Under lektionstid menar Frida att PowerPoint-bilderna behandlas för snabbt och hon hinner inte alltid anteckna. För en individ utan dyslexi är PowerPoints före lektionstid kanske välkommet, men är högst väsentligt för Fridas förberedelser. I 3 kap. 17§ i diskrimineringslagen (SFS 2008:567) framkommer att universitet aktivt ska arbeta med åtgärder för att främja likabehandling för alla, inom område som tentamen och undervisningsformer, såsom föreläsningar. Enligt Frida tycks det således finnas en viss ovilja hos vissa lärare att tillgodose behovet av hennes förberedelser, att få tillgång till materialet tidigare. Det här anses vara ett problem hos alla fyra informanter i studien, som ibland känner att en del lärare håller inne med information som hade underlättat deras studieplanering.

Enligt Ahmed (2017, 112–117) eftersträvar universitet och andra institutioner att framstå som välkomnande och öppna för alla. Dock är arbetet med att förändra institutionen i grunden betydligt svårare än vad som ges sken av. Att arbeta för att förändra befintlig personals värderingar i förhållande till lagen och interna likabehandlingspolicys är komplicerat. Är du som anställd inte intresserad av att handskas med frågor om likabehandling, blir det svårt att få till stånd en förändring enligt Ahmed (2017, 111). Ovanstående citat visar att Frida, Anna och Linda har varit i situationer med lärare där de uttryckligen säger att de inte har behandlats på ett bra sätt trots att universitetet arbetar med likabehandlingspolicys (Lunds universitet, 2019). Att som dyslektiker få höra att det är inlärningssvårigheter som Linda fick, som går att träna bort om man jobbar hårdare, är inte att främja likabehandling.

I Eriksson Gustavssons rapport (2011, 72–74) riktas kritik mot svenska universitet och högskolor som trots likabehandlingsplaner och styrdokument, ändå bevisligen faller i missgynnande fallgropar. Det är tydligt enligt Eriksson Gustavsson att betydande åtgärder behöver göras i Sverige. Ett liknande förhållningssätt noteras i Lunds universitets egen utvärdering att likabehandling är ett måste och inte enbart för syns skull (Nilsson-Lindström 2003, 22–29).

8.2. Vi vill inte bli stigmatiserade på grund av vår diagnos

I första avsnittet har vi diskuterat begreppet likabehandling och där framkom att studenterna upplever att lärarna inte behandlar dem lika. Vidare diskuteras i det här avsnittet hur studenter upplever ett stigma på grund av dåligt bemötande som studenterna berättar om. I intervjuerna framkom två teman *Att bli stigmatiserad* och *Vi jobbar hårdare för att inte bli stigmatiserade*, vilket diskuteras nedan.

8.2.1. Att bli stigmatiserad

Studenterna berättade under intervjun att de upplever sig vara stigmatiserade på grund av sin dyslexi utifrån negativa attityder och bemötanden. En av våra informanter Linda beskriver att hon upplever sig själv som stigmatiserad och vågar därför inte vara med på exempelvis föredrag på universitetet. Detta påverkar hennes självkänsla negativt.

Jag känner att jag inte riktigt har fått ut allt på mina tentor då jag inte fick de hjälpmedel jag behövde. Hade jag fått mer studiehjälp eller om lärarna hade kunnat svara på mina frågor hade jag kanske kunnat skriva bättre på mina tentor eller känt att jag inte hade behövt vara nervös för att hålla föredrag inför mina klasskompisar då jag varit rädd att jag skulle stavat fel på presentationen eller något likande. Har alltid känt att det har varit "fel" på mig. Jag har alltid fått höra att jag är sämre än alla andra för jag inte är lika smart" eller har lika bra betyg som andra i min ålder. (Linda).

Linda upplever att det finns en lucka i hennes lärande som skulle kunna fyllas med stöd av läraren. Att hon känner brist på förståelse för dyslektikers behov på universitet förminskar hennes självkänsla starkt, att hon inte vill vara med och hålla en presentation. Lindas upplevelser av stigmatiserande attityder och därmed kränkningar som hon får stå ut med skapar en rädsla och en inre oro hos Linda. Rädslan att inte kunna bevisa sina kunskaper som en ideal student som inte har läs och skrivsvårigheter får henne att tvivla på sig själv. Enligt Goffman (2014, 22) upplever den stigmatiserade individen en oro om vad de andra närvarande tänker om hen själv. Goffman (2014, ibid) menar att den stigmatiserade känner sig ifrågasatt av närvarande individer och bedömas som konstig med sitt beteende. Linda stigmatiserar sig själv genom att säga "fel på mig" utifrån andras negativa attityder. Det blir en utmaning för henne att vara med på redovisningen med alla dessa negativa tankar som hon bär med sig hela tiden. Stigman från omgivningen påverkar hennes lärande eftersom hon inte får möjlighet att lägga ner tid på sina studier i lugn och ro i sin egen takt.

Det kan tolkas utifrån hennes upplevelse att Linda brottas för sina rättigheter som dyslektiker på universitetet, och med alla stigmatiserande röster som gör att hon inte får ett utrymme för att lära som alla andra studenter. Det är lätt att Linda tappar fokus när hon anses vara annorlunda för att hon har diagnosen dyslexi som hon anser är pinsam egenskap. Goffman (2014, 15) talar om att den stigmatiserade individen får en nedsatt syn på sig själv och upplever självhat. Goffman (2014, ibid) talar vidare om att individen betraktar sin egenskap som skamlig, vilket kan tolkas som att Linda också upplever. Att bli stigmatiserad från lärarens håll genom att få stämpeln att hon har inlärningsproblematik gör att hon också skäms att vara med och genomföra moment på universitetet. Linda upplever att vissa lärare inte orkar svara på hennes frågor för att lärarna förväntar att alla ska förstå och hinna med som studenter inom akademien.

I nästa citat berättar Malin också att hon blivit stigmatiserad när hon skrev sin kandidatuppsats på universitetet.

På C-uppsaten då började någon kommentera på det jag hade skrivit, som exempelvis du har ju skrivit sådär och sådär. Någon stavning liksom för att jag är dyslektiker men jag bara jaha men jag är dyslektiker. Hon bara jaha så började hon skratta och bara ja det var så himla konstigt att du skrev dem och dom, du måste ju vara jätteförvirrad. Jag bara okej och vilket intressant bemötande. Det var väldigt konstigt kände jag (Malin).

Malin upplever att hon blivit illa bemött på grund av sina stavfel. Vid frågan om hur hon upplever bemötandet av lärarna, svarar hon med detta citat. Utifrån citatet kan det tolkas som att personen är en lärare som ifrågasätter uppsatsen och betraktar den som ofullständig. I själva verket ifrågasätter personen Malin som student på ett nedvärderande sätt utifrån citatet. Malin upplever inte skrattet som vänlig bemötande och blir förvånad när personen skrattar åt henne på grund av språkliga brister. Malin är öppen och berättar att hon är dyslektiker för att personen ska visa förståelse men tvärtom upplever Malin att hon blir negativt bemött och stigmatiserad istället. När en stigmatiserad individ enligt Goffman (2014, 139) upplever att hen inte kan uppfylla förväntningar från omgivningen känner hen sig underlägsen. Den stigmatiserade individen känner också enligt Goffman (2014, ibid) ett behov av att försvara sig vid oönskade händelser i kontakt med andra. Malin upplever att hon inte betraktas som fullständig student på grund av språkliga brister vid detta bemötandet.

Under intervjun berättar Malin även att den ideala studenten är en person som kan läsa stora mängder text. När hon sen blir stigmatiserad på detta vis upplever Malin ett utanförskap eftersom personen ser henne som annorlunda genom att säga ”konstig”. Kort sagt upplever Malin att hon inte tillhör akademien utifrån personens kommentar om att hon är förvirrad och vet inte vad hon har skrivit i uppsatsen. Goffman talar (2014, 121) även om att den stigmatiserade förväntas av omgivningen att acceptera negativa kommentarer, vilket Malin i detta fall blir tvungen att göra.

8.2.2. Vi jobbar hårdare för att inte bli stigmatiserade

Under intervjun framkom att studenterna upplever en rädsla för att bli stigmatiserade, och därför försöker motverka detta genom att arbeta hårdare med sina studier. Studenterna diskuterar vidare att det är krävande att studera som dyslektiker för att försöka slippa negativa kommentarer.

Jag ser ju till att det inte händer. Jag förebygger det genom att jobba hårt liksom. Så jag upplever verkligen att jag kan bidra på seminarierna med mycket liksom. Jag gör ett bra jobb men det är också för att jag sitter hemma på kvällar och jobbar hårt. För att jag inte vill vara en sån som glider på andra (Frida).

Frida berättar att hon jobbar hårt som student, eftersom hon upplever att man som stigmatiserad person bör försöka dölja sitt stigma genom att anstränga sig i den akademiska världen. Frida upplever en rädsla att hamna utanför och menar att man ska klara av att vara en i mängden trots sin diagnos. Enligt Goffman (2014, 120–121) vill den stigmatiserade individen hålla sitt stigma hemligt genom att anstränga sig för att kunna framställa sig själv som en person utan en diagnos. Goffman (2014, ibid) menar att den stigmatiserade individen försöker dölja sitt stigma för att slippa negativa attityder från omgivningen, vilket Frida försöker förebygger genom att spendera flera timmars arbete. När Frida upplever föreläsningarna som icke anpassade för dyslektiker krävs det ännu större insatser av Frida, för att upprätthålla sin roll som den flitiga studenten. Under intervjun berättar Frida att det är jobbigt men att hon är van vid att lägga ner flera timmars arbete.

Flera kvällar och även nätter sitter Frida med sina studier för att lyckas göra bra ifrån sig. För Frida är det viktigt att lyckas för att inte vara den besvärliga som ”glider på andra”. Trots att hon har läs och skrivsvårigheter som dyslektiker vill hon bryta stigmat och visa att dyslektiker kan och är kunniga ifall diagnosen avslöjas. Goffman (2014, 127) talar om att den stigmatiserade personen kan omskola andra genom att visa sin skicklighet trots sin diagnos, vilket Frida gör för att bryta fördomar om att dyslektiker inte kan mycket. Ju mer den stigmatiserade individen enligt Goffman (2014, 119) smälter samman med andra människor upplever individen sig som icke stigmatiserad.

Att Frida är så pass duktig som gör bra ifrån sig genom att bidra med mycket i ett klassrum ökar hennes självförtroende, vilket är viktigt för lärandet.

I nästa citat berättar även Anna att hon jobbar hårdare för att inte hamna utanför ramarna som student i den akademiska världen.

Jag har suttit idag och läst och det tar mig längre tid att ta sig igenom. Jag vet att jag kommer att få kritik för den är slarvig för det är inte tillräckligt akademiskt språk eller att man missar saker i stavningen som blir fel. Egentligen vill man stämpla på framsidan att man är dyslektiker. Dunk! med en röd stämpel så dom vet. Det hade varit enklare om man inte hade haft dyslexi för då hade man kunnat vara en i mängden. Då hade man inte stuckit ut. (Anna)

Utifrån citatet kan det tolkas som att Anna har blivit stigmatiserad inom akademien och därför upplever att hon bör jobba hårdare för att inte ”sticka ut”. Anna upplever en inre oro inför sina medvetna brister som finns i den skrivna uppsatsen som hon sitter med. Utifrån Annas upplevelse förväntar universitet att alla studenter ska kunna det akademiska skrivandet väl. Enligt Goffman (2014, 17) arbetar den stigmatiserade individen hårt för att anpassa sig efter andra för att visa sig själv vara utesluten från en diagnos. Goffman (2014, 133) talar vidare om att den stigmatiserade individen också försöker anpassa sig på ett sätt som inte avslöjar den tunga ansträngningen bakom. Anna menar att det är viktigt att kunna skriva akademiskt som student för att inte få ett stigma om att ha skrivsvårigheter som kan avslöja diagnosen. Samtidigt vill hon stämpla på framsidan att hon är dyslektiker för att slippa bli ifrågasatt om varför det finns brister i uppsatsen. Det kan tolkas som att Anna upplever att hon möts av ”dubbelstigma” om hon inte jobbar hårdare. Dels måste hon berätta varför det finns brister i uppsatsen genom att tala om sin diagnos för att inte få andra negativa stigma och samtidigt får hon ett stigma för dyslexi ändå.

Anna är också trött på att hela tiden förklara för olika lärare inför varje moment att hon har dyslexi när hon ändå inte får stöd. Hon uttrycker sin trötthet tydligt när hon nämner ”Dunk! med en röd stämpel så dom vet”. Med den röda stämpeln stigmatiserar hon sig själv eftersom hon tvivlar på sig själv genom att säga ”enklare om man inte hade haft dyslexi”. Men i själva verket utifrån hennes upplevelse är det i stort sätt akademien hon tvivlar på för ett dåligt bemötande. Hon lägger ner mycket tid åt studierna

för att motverka negativa kommentarer genom att försöka bli en i mängden som hon själv nämner trots att det är svårt. Goffman (2014, 10) talar just om att individen med en önskad egenskap blir stämplad som stigmatiserad person av omgivningen, vilket Anna försöker motverka.

8.3. Att inte få möjlighet för identitetsutveckling som student

I tredje avsnittet diskuteras möjligheten att få utveckla sin identitet med hjälp av studier. Studenterna har en dröm om att kunna utvecklas från student till akademiker för att bli anpassningsbara i det föränderliga samhället, där kunskap utgör en viktig del för att inte bli stigmatiserad som medborgare. Studenterna diskuterar sin upplevelse av dåligt bemötande från lärarens håll vilket i sin tur hindrar deras identitetsutveckling. De upplever att de inte får utrymme för lärande som andra.

Jag slutade med studierna på grund av att jag inte kände att jag kunde prestera de jag ville utan kände att jag inte kunde bli den jag vill bli. Har funderat på att börja studera igen men inte samma utbildning då jag anser att den utbildningen är ett skämt (Linda)

Linda upplever att hon blir fråntagen sina drömmar. Hennes dröm är att lära sig och utveckla sin identitet som student i utbildningen som hon valt. På grund av dålig behandling från lärarnas håll anser hon att utbildningen är ett ”skämt”. Linda avslutar inte bara sitt liv som student utan hennes vardagliga liv påverkas. Hon upplever en misstro inför akademien men också inför sig själv som har dyslexi. Som människa påverkas Linda eftersom det idag enligt Hammarén och Johansson (2009, 19) är viktigt att individen kan anpassa sig efter samhällsutvecklingen, genom att utveckla sin identitet för att betraktas som godkänd medborgare. När hon inte får möjlighet att utöka sina kunskaper inom akademien på samma sätt som andra studenter påverkas hennes identitetsutveckling som medborgare. Hon upplever att hon inte har samma möjligheter som andra studenter och känner att det är bäst att hoppa av trots att hon egentligen brinner för utbildning.

Linda berättar att hon ska studera annat och visar att hon är öppen för andra utbildningar men samtidigt vill hon hålla sin dröm vid liv genom att läsa sitt önskade ämne. Trots att hon nämner planer för vidare studier upplever hon en oro och en rädsla

inför kommande studier och hur hon kommer att bli bemött av lärarna. Hammarén och Johansson (2009, 16) talar om att medier förmedlar olika budskap som påverkar människans vardag vilket leder till att människor hela tiden utvecklar sin identitet. På samma vis förmedlar lärarna inom akademien budskap, exempelvis kunskap som varje student tar till sig för att komma vidare i livet och utvecklas till akademiker. Linda upplever att hon behöver anpassa sig på ett sätt som inte är möjligt för henne när hon måste ta till sig budskapet utan stöd. Lindas dröm om att bli akademiker inom det önskade området försvåras när hon inte blir kvar i den akademiska världen på grund av negativa upplevelser som hon medger. Att bli akademiker och vidareutveckla sin kompetens läggs åt sidan i Lindas fall.

I följande citat berättar Frida att hennes koncentration påverkas negativt när hon ständigt ska kämpa för sina rättigheter och samtidigt fokusera på studierna.

Koncentrationen påverkar det ditt lärande Ja, absolut! Koncentrationen påverkas, och fokus för att det liksom är grejer som ligger och stressar och stress påverkar lärandet för att man inte kan ha allt i huvudet samtidigt. Jag tror också att det påverkar mitt val av institution, för vi fick ju välja mellan olika inriktningar på programmet och jag valde den institutionen där jag kände att jag hade blivit bäst bemött för att det påverkar ju mitt intryck. På det sättet har det påverkat mitt lärande för att det har påverkat vad jag har valt att lära mig. Jag kan verkligen tänka mig att jag hade valt en annan inriktning för att jag tycker att ämnet är väldigt intressant egentligen. Det finns så mycket man kan göra med den inriktningen som känns meningsfullt (Frida).

Under intervjun berättar Frida att hon hela tiden måste kämpa för att få sina rättigheter som studerade dyslektiker. Hon upplever att lärarna inte är lyhörda och anpassningsbara efter allas behov, vilket också nämnts i första avsnittet. Frida upplever att hon får kämpa hårdare än andra på grund av sin diagnos men inte bara med studierna utan även för sina rättigheter. Hon upplever att hon hela tiden måste springa runt, maila och prata med lärarna om förlängd tid inför tentamen, eftersom hon inte får det alltid trots sin rättighet. Det sker en dubbelstress för Frida när hon försöker fokusera på allt som sker inom akademien samtidigt, vilket påverkar lärandet. Hon berättar själv att ”det ligger ju grejer som stressar”. Eftersom stressen påverkar hennes lärande påverkar det även kunskapsutvecklingen. Hon upplever att andra studenter har mer tid för att hämta in kunskap för

identitetsutveckling. Hammarén och Johansson (2009, 29) talar om att människor bör hämta in ny kunskap för att kunna förhålla sig till samhällsutvecklingen. Hela tiden är det nya perspektiv som ska inhämtas för att kunna utveckla sin identitet. Frida vill jobba med identitetsarbetet genom att endast fokusera på studierna, det vill säga kunskap för att bli en akademiker som kan vidareutvecklas inom ett område hon tycker om.

Frida upplever att hon blir pressad till att välja en vis institution utifrån lärarnas bemötande. För henne är det viktigt med ett gott bemötande för att hon ska trivas som dyslektiker och som student. Hon får inga valmöjligheter som hon upplever andra studenter har. Frida menar att det nästan är som att inriktningen väljer henne snarare än att hon väljer inriktning som hon vill fördjupa sig i och utvecklas i. Med det önskade ämnet (inriktningen) som Frida brinner för ville hon vidareutveckla sig inom akademien för att kunna bidra med sina kunskaper. Trots att identitet inte är något som är fast enligt Hammarén och Johansson (2009, 62) utvecklar man sin identitet utifrån samhällets förväntningar. Det vill säga identitetsutvecklingen struktureras och formas utifrån budskapen som sänds ut till människor. Frida upplever att hennes identitetsutveckling begränsas och formas på ett sätt som förväntas av samhället. Exempelvis upplever hon att universitetet har en negativ attityd om att dyslektiker inte kan mycket, vilket betyder att hon förväntas kunna mindre. Hon struktureras in i ett mindre önskat ämne upplever Frida.

I nästa citat beskriver Anna sin upplevelse av att utbildning väsentligt stärker människors identitetsutveckling, vilket är viktigt i dagens samhälle.

Utbildning ger mig helt nya möjligheter att kunna och att hitta ett arbete eller flera olika arbeten. Att utvecklas som människa och ge mig nya arbeten. Utbildning är viktig för mig för att kunna gå vidare. Utan utbildning kan man inte gå i karriärstegen. Idag krävs det att du skaffar en utbildning för att komma någon vart. Kunskap är liksom makt (Anna).

För Anna är utbildning ett avgörande steg för framtiden. Hon upplever att varje individ bör ha förmåga att kunna vara anpassningsbar till det föränderliga samhället. Anna menar att utbildning är ett bevis på att man uppfyller sin samhällsliga skyldighet som medborgare. Hon upplever, som Frida att människor har en negativ attityd mot dyslektikers

förmåga. Av denna anledning upplever Anna att det blir extra viktigt för henne att kunna bevisa sina kunskaper genom att utveckla sin identitet. I föregående avsnitt berättade Anna att hon var orolig över bristerna i sin kandidatuppsats, vilket kan tolkas som att hon känner sig hindrad från identitetsutvecklingen när hon inte får stöd från lärarna trots sin rättighet. Hammarén och Johansson (2009, 9) betonar att varje individ kämpar för att vidareutveckla sin identitet. Genom att prestera vill individen skaffa sig en karriär som påverkar individens identitetsutveckling. Hammarén och Johanssons (2009) teori syns i Annas fall, hon vill kunna vara attraktiv på arbetsmarknaden för att ytterligare utveckla sin identitet.

Hon nämner att hon vill komma långt i ”karriärstegen” och för att göra det vill hon i första hand utveckla sin identitet som akademiker. När hon då inte upplever att det är rättvist på universitetet på grund av hennes diagnos känner hon att ”kunskap är makt”. Anna menar att klara av att vara en i mängden ger makt. Makten att inte bli nedvärderad på grund av sina svårigheter är något Anna kämpar med.

9. Avslutande diskussion och resultat

Eriksson Gustavssons (2011) avhandling *Det är tufft att plugga, men jag känner att jag klarar det- en studie om akademiska studier och skriftspråkliga svårigheter*, och studentens berättelse som vi mötte i inledningen, fick oss att genomföra en egen studie i syfte att vidare studera hur dyslektiker upplever bemötande inom högre utbildning.

Med hjälp av teoretiska utgångspunkter har det empiriska materialet analyserats. Analysen har resulterats i tre avsnitt där varje teoretiskt begrepp likabehandling, stigma och identitetsutveckling specifikt pekat mot ett av varje avsnitt. Eftersom vi huvudsakligen endast utgick från en specifik frågeställning: Hur upplever studenter med dyslexi bemötande vid universitet ur ett likabehandlingsperspektiv? Har frågan berört varje avsnitt i analysen som visar att studenterna med dyslexi upplever bemötandet orättvist inom högre utbildning. Studenterna medger att det finns tillmötesgående lärare, men våra fyra informanter Linda, Anna Frida och Malin trycker på att de upplever flera lärare som mindre pedagogiska och icke tillmötesgående.

Enligt diskrimineringslagen får inte missgynnande handlingar ske vid universitetet på grund av funktionsnedsättning (SFS 2008: 567). Trots diskrimineringslagen upplever

studenterna att lärarna inte främjar likabehandling och därmed deras rättigheter som dyslektiker. Studenterna exemplifierar med att det inte får förlängd tid och de mötts av negativa attityder. Ahmed (2017, 112) talar om att likabehandlingsarbetet i högre utbildning är delvis svårt att uppfylla, eftersom somliga anställda inte upplever likabehandlingsarbetet som nödvändigt. På grund av att studenterna mötts av icke tillmötesgående personer upplever studenterna även sig själva som stigmatiserade. Upplevelsen av stigma var också ett resultat som framkom med hjälp av frågeställningen. Informanterna medger utifrån sin upplevelse att negativa attityder får de att känna sig som mindre kunniga och därmed stigmatiserade. Enligt Goffman (2014, 120–121) vill den stigmatiserade individen försöka dölja sitt stigma för att undvika negativa fördomar från omgivningen. Informanterna upplever att de bör jobba hårdare än andra för att försöka motverka stigma. Studenterna upplever även att det jobbar hårt för att det inte får tillräckligt med stöd trots sina rättigheter om mer hjälp.

Upplevelsen av att inte få tillräckligt med stöd får informanterna att kämpa dels för sina studier och för sina rättigheter som påverkar koncentrationen och fokus på lärandet. De upplever inte att lärandet sker för att kunna utveckla sina kompetenser på samma vis som andra studenter när det inte kan fokusera på endast sina studier. Det har även visat att en av informanterna har avslutat sin utbildning på grund av dålig behandling som påverkar identitetsutvecklingen. Eftersom samhället enligt Hammarén och Johansson (2009, 29) är föränderlig, bör individen utveckla sin identitet för att kunna anpassa sig efter samhällsutvecklingen genom att hämta in ny kunskap. Studenterna anser att det är viktigt med stöd för att kunna hämta in kunskap som dyslektiker för att de vill vidareutvecklas som studenter men också som akademiker för framtiden.

9.1. Studiens relevans och fortsatta studier inför framtiden.

Eftersom allt vi har presenterat i analysen är baserad på studenternas egna upplevelser kan vi inte tala om lärarnas faktiska perspektiv och dra någon slutsats. Dock förminskar vi inte studenternas upplevelser utan vi vill belysa att det förekommer ett område där det bör forskas mer om. Studien är alltså relevant för att vi öppnar upp för diskussion genom att medge studenternas upplevelser av sin studiesituation som är viktigt. Enligt 3 kap 2§ i diskrimineringslagen (SFS 2008:567) ska universitetet aktivt arbeta för att

främja likabehandling, vilket gör att man inte helt kan bortse från studenternas upplevelser.

Eftersom vi inte har lärarnas perspektiv hade det varit intressant att även intervjua lärarna för en bredare förståelse för att kunna argumentera för bättre åtgärder för dyslektiker men även för andra studenter med funktionsnedsättning. Eftersom vi endast fick kvinnliga informanter som resultat hade det också varit intressant att studera manliga studenters perspektiv för att ytterligare analysera djupare inför framtida likabehandlingsarbete för alla med funktionsnedsättning.

10. Referenser

10.1. Tryckta källor

Ahmed, Sara. 2017. *Att leva feministiskt*. Hägersten: TankeKraft Förlag.

Bryman, Alan. 2018. *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.

Back, Christina och Berterö, Carin. 2016. *Interpretativ fenomenologisk analys*. I: Fejes Andreas och Thornberg Robert (red.) 2016. *Handbok i kvalitativ analys*. 2 uppl. Stockholm: Liber.

Björn Milrad, Marianne. 2010. *Studenter med Läs- och Skrivsvårigheter som deltagare i högre utbildning*. Linköping: Institutionen för pedagogik, psykologi och idrottsvetenskap, Linnéuniversitetet. (PDF hämtad 2019-02-04) <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:408610/FULLTEXT01.pdf>

Carlson, Nadja. 2011. *I kamp mot skriftspråket. Vuxenstuderande med läs- och skrivsvårigheter i ett livsvärldsperspektiv*. Göteborg: Göteborgs universitet. (PDF hämtad 2019-02-04). <https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/24959>

Eriksson Gustavsson, Anna – Lena. 2011. *"Det är tufft att plugga...men jag känner att jag klarar det"*. *En studie om akademiska studier och skriftspråkliga svårigheter*. Linköping: Institutionen för beteendevetenskap och lärande, Linköpings universitet. (PDF hämtad 2019-02-04). <http://liu.diva-portal.org/smash/get/diva2:408428/FULLTEXT01.pdf>

Fouganthine, Anna. 2012. *Dyslexi genom livet. Ett utvecklingsperspektiv på Läs - och skrivsvårigheter*. Stockholm: Specialpedagogiska institutionen, Stockholms universitet. (PDF hämtad 2019-02-04)

<https://www.spsm.se/globalassets/funktionsnedsattning/avhandlingar/dyslexi-genom-livet-fouganthine-anna.pdf>

Goffman, Erving. 2014. *Stigma. Den avvikandes roll och identitet*. Stockholm: Nordstedts.

Hammarén, Nils och Johansson, Thomas. 2009. *Identitet*. 1. uppl. Stockholm: Liber

Kvale, Steinar. 1997. *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Lantz, Annika. 2013. *Intervjumethodik*. Lund: Studentlitteratur.

Lundgren, Ulf P, Säljö, Roger & Liberg, Caroline (red.). 2012. *Lärande, skola, bildning: [grundbok för lärare]*. Stockholm: Natur & kultur.

Lunds universitet (2019). *Policy för jämställdhet, likabehandling och mångfald*. (PDF hämtad 2019-04-24).

https://www.medarbetarwebben.lu.se/sites/medarbetarwebben.lu.se/files/jamstalldhetspolicy_a5_sve.pdf

May, Tim. 2013. *Samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur.

Nilsson - Lindström, Margareta (2003). *Studenter med funktionshinder och deras erfarenheter*. Lund: Utvärderingsenheten rapport nr 2003:223, Lunds universitet. (PDF hämtad 2019-04-14).

<https://www.medarbetarwebben.lu.se/sites/medarbetarwebben.lu.se/files/studenter-med-funktionshinder-och-deras-erfarenheter-av-utbildningen-vid-lu-rapport-2003-223.pdf>

Samuelsson, Stefan. 2009. *Dyslexi och andra svårigheter med skriftspråket*. 1. uppl. Stockholm: Natur & kultur

SFS 2008:567. *Diskrimineringslag*. Stockholm: Arbetsmarknadsdepartementet.

Specialpedagogiska skolmyndigheten. 2019. www.spsm.se

Vetenskapsrådet. 2007. *Dyslexi - en kunskapsöversikt*. (PDF hämtad 2019-04-29).
https://www.dyslexi.org/sites/default/files/dyslexi_en_kunskapsoversikt.pdf

Vetenskapsrådet. 2002. *Forskningsetiska principer inom humanistisk - samhällsvetenskaplig forskning*. (PDF hämtad 2019-05-14).
https://www.gu.se/digitalAssets/1268/1268494_forskningsetiska_principer_2002.pdf

10.2. Otryckta källor

Intervjun med studenten Malin genomfördes på Lunds universitet 2019-04-08

Intervju med studenten Anna genomfördes på Lunds universitet 2019-04-10

Intervju med studenten Frida genomfördes på Lunds universitet 2019-04-12

Intervju via nätet med studenten Linda genomfördes 2019-04-16

11. Bilagor

11.1. Frågeställningar

- Hur upplever du studiesituationen som dyslektiker?
- Upplever du att du får den stöd du behöver?
- Har du fått hjälp med studietekniken?
- Hur upplever du lärarens bemötande?
- Upplever du att seminarier och föreläsningar anpassas efter dina behov?
- Vad gör du själv för att klara momenten på universitetet?
- Tror du det finns en ideal bild om hur en student ska vara?
- Vilken attityd upplever du att universitetet har om dyslektiker?

11.2. Bilaga 2: Samtyckesavtal

Samtycke till medverkan i intervju

Härmed ger jag mitt samtycke till medverkan i en intervjustudie som kommer att användas för en kandidatuppsats i pedagogik vid Lunds Universitet.

Följande villkor för min medverkan gäller:

Intervjun görs som en del av utbildningen i pedagogik vid Lunds universitet. Intervjun kommer att spelas in och transkriberas för en kandidatuppsats i pedagogik. I denna undersökning är informanten anonym och inspelningen raderas omedelbart när kandidatuppsatsen är färdig.

Medgivande

Jag har läst ovanstående och ger mitt medgivande enligt ovan

.....
Namn

.....
Namnteckning

.....
Telefonnummer

.....
E-post

LUNDS UNIVERSITET
Sociologiska institutionen
Avdelningen för pedagogik
Box 114, 221 00 LUND
WWW.soc.lu.se